

www.ketab.ir
بررسی روان‌شناختی اهداف امتحان در قرآن کریم

عطیه شعاع

انتشارات نو شناخت

سرشناسه: شعاع، عطیه، ۱۳۶۸-
 عنوان و نام پدیدآور: بررسی روان‌شناختی اهداف امتحان در قرآن کریم/ عطیه شعاع.
 مشخصات نشر: تهران: نو شناخت، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۳۶۶-۳۶-۵
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۱۵] - ۱۱۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع: امتحان الهی -- جنبه‌های قرآنی

Ordeal -- Qur'anic teaching

امتحان الهی -- جنبه‌های روان‌شناسی

Ordeal -- Psychological aspects

رده‌بندی کنگره: BP۱۰۴

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۹۲۳۵۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

بررسی روان‌شناختی اهداف امتحان در قرآن کریم

عطیه شعاع

ویراستار فنی: لعلی هاشمی اقدم

صفحه‌آرا: فایزه رحمدل

ناظر صفحه‌آرا: لعلی هاشمی اقدم

ناشر: انتشارات نو شناخت

چاپ نخست: تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است.

انتشارات نو شناخت

۰۹۲۲۱۵۰۸۷۳۴

۰۹۳۸۹۵۱۵۹۹۳

www.noshenakht.com

info@noshenakht.com

۷	مقدمه
---	-------

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱۳	امتحان
۱۵	ابتلاء
۱۷	فتنه
۱۹	تمحیص
۲۱	خیر و شر

فصل دوم: اهداف و علل امتحانات الهی

۲۴	تربیت و تکامل انسان
۲۶	لیاقت یافتن برای دریافت مقام
۲۹	بازشناسی نیکوکار از بدکار
۳۲	ظاهر ساختن باطن انسان‌ها و جداسازی انسان‌های پاک از خبیث
۳۴	تخلیص از ناپاکی‌ها
۳۵	مشخص کردن میزان صبی و کذب افراد یا سنجش میزان تقوای انسان‌ها
۴۰	قصد اصلاح و هدایت
۴۰	شکوفایی استعداد شخص امتحان شده
۴۵	اهداف و علت امتحان (از لحاظ روان‌سنجی)
۴۶	ظهور روان‌شناسی تجربی
۴۷	اهداف آزمون‌های روانی
۴۷	آزمون اندازه‌گیری هوش افراد
۵۱	آزمون اندازه‌گیری شخصیت افراد
۵۱	آزمون جهت‌گزینی افراد

فصل سوم: انواع امتحانات الهی

۵۳	قوانین کلی
۵۴	نعمت‌ها و بلاها
۵۵	امتحان با مال و فرزند و خوف و گرسنگی
۵۷	تفاوت افراد در برخورداری از امکانات و کمالات
۵۸	رفتار کارفرمایان و کارگران با هم
۶۰	رفتار ثروتمندان و فقرا با هم
۶۱	انحصارطلبی بالای بزرگ ثروتمندان
۶۳	بذل مال و جان در راه خدا همراه با صبر
۶۴	جهاد

۶۵	دسترسی آسان به شکار در حال احرام و منع صید
۶۵	امساک در خوردن و آشامیدن
۶۷	وفای به تعهدات
۶۹	شیطان و القانات شیطانی
۷۱	موارد خاص
۷۱	واکنش انبیا و پیامبران در برابر دستورات الهی
۷۵	نجوی با پیامبر
۷۷	امتحان حضرت ابراهیم ^(ع) به کلمات
۷۸	امتحان قوم صالح با فرستادن ناقه
۷۹	امتحان قوم موسی در غیاب وی
۷۹	ممنوعیت بنی اسرائیل از صید ماهی در روز تعطیل
۸۰	انواع امتحان از لحاظ روان‌سنجی
۸۰	تعریف آزمون روانی
۸۱	طبقه‌بندی کلی آزمون‌ها
۸۳	کاربرد آزمون‌های روانی
۸۴	ملاحظات اخلاقی و اجتماعی در کاربرد آزمون‌های روانی
۸۴	انتقاداتی از آزمون‌های روانی

فصل چهارم: مقایسه انواع امتحانات الهی با امتحانات بشری

۸۷	تفاوت امتحانات الهی با امتحانات بشری (از لحاظ دینی و قرآنی)
۸۹	علم الهی و ابتلاء
۹۰	تفاوت از جهت هدف
۹۱	تعیین بهترین عمل برای انسان‌ها
۹۱	تمیز مؤمنان و تمحیص اعمال آنها
۹۲	محک زدن صبر و تقوای مؤمنان
۹۴	تفاوت از جهت ویژگی‌های آزمایش‌های الهی
۹۴	قابلیت پیش‌بینی نبودن آزمایش‌های الهی
۹۶	فراگیری آزمایش‌های الهی
۹۸	تفاوت در سطوح دشواری آزمایش‌های الهی
۱۰۲	مدت داشتن آزمایش‌های الهی
۱۰۴	آزمایش‌های الهی متناسب با رشد فردی و اجتماعی انسان‌ها
۱۰۵	مستمر و تدریجی بودن امتحان
۱۰۷	اختیار و آزادی عمل
۱۰۸	توجه به جنبه مثبت و نیک اعمال
۱۰۹	تفاوت امتحانات الهی با امتحانات بشری (از لحاظ روان‌سنجی)
۱۱۲	نتیجه‌گیری
۱۱۳	پیشنهادها
۱۱۵	منابع و مأخذ

مقدمه

دنیا محل آزمون‌ها و امتحانات گوناگون الهی و بشری است که انسان از زمان به دنیا آمدن تا هنگام مرگ مورد ابتلاء و آزمون‌های مختلف قرار می‌گیرد. درواقع زندگی انسان در هیچ زمانی به‌دوراز مسأله ابتلاء و امتحان نبوده و مواجهه شدن با دشواری‌های امتحان و آزمایش در هر دوره‌ای از زندگی انسان‌ها، برخی را ناتوان و بعضی را مجهز به تقویت توان جسمی و فکری برای مواجهه با دشواری‌های آن کرده است. ازاین‌رو، نقش امتحان و آزمایش برای انسان هم می‌تواند سازنده و مجهزکننده باشد و هم مأیوس‌کننده تلقی شود. باین‌حال، این، انسان و نوع بینش و تفکر او است که نشان می‌دهد با دشواری‌های امتحان چگونه برخورد کند. چه‌بسا انسان‌هایی که در طول تاریخ در مواجهه با دشواری‌های امتحان، آگاهی‌ها و عبرت‌ها گرفته‌اند و چه‌بسا از موضوع دشواری‌ها، نه‌تنها درس عبرت نگرفته‌اند؛ بلکه راه بیراهه را دنبال کرده‌اند. بنابراین امتحان و ابتلا با زندگی انسان‌ها عجین شده و بخشی از زندگی آنها را تشکیل می‌دهد. خداوند انسان را از آن‌جهت خلیفه‌الله نامید که از روح خویش در او دمید و شایسته سجده ملائکه شد. از آن‌جاکه هیچ مخلوقی بی‌هدف آفریده نشده است و اهدافی برای رسیدن به مقام عبودیت، تکامل انسانی و رحمت‌بی‌پایان الهی در نظر گرفته شده است، در این سیر و تکامل، موانعی وجود دارد که باید با آزمایش‌های گوناگون الهی و بشری دست‌وپنجه نرم کرد تا به جایگاه شایسته دست یافت.

پس می‌توان نتیجه گرفت که تمام رخدادها و حوادث تکوینی و تشریعی الهی و بشری به‌منظور دستیابی و بروز کمالات شایسته‌ای است که در نهاد انسان‌ها قرار داده شده و تمام این ابتلائات از سنت‌های جاری این دنیا است که در آیات و روایات به آن اشاره شده است. حال، این آزمون‌ها و ابتلائات امری ضروری و دائمی است که شخص و جامعه‌ای را نمی‌توان یافت که به آن دچار نشود؛ گاه به‌صورت شفاف با آن روبه‌رو می‌شوند و گاه در پس پرده به‌صورت پوشیده امتحان می‌شوند و هیچ حرف و عملی مانع این ابتلائات نخواهد شد.